

M.J.Maxmudova, E.A.Soliyev

GEOGRAFIYADAN NOSTANDART TESTLAR (2-qism)

M.J.Maxmudova, E.A.Soliyev

GEOGRAFIYADAN NOSTANDART TESTLAR (2-qism)

uslubiy ko'rsatma

Uslubiy ko'rsatmada umumiy o'rta ta'lif va akademik litseylarda hamda Oliy ta'lif muassasalari, pedagogik faoliyat yuritayotgan professor - o'qituvchilarning ta'lif-tarbiya jarayonini maqsadga muvofiq tashkil etishga zamin tayyorlaydigan, o'quv kurslari bo'yicha talabalarning bilish faoliyatini faollashtirish, ta'lif samaradorligiga erishish uchun zarur bo'lgan metodik bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish va yangilash, ularni davlat talablari va jahon ta'lif standartlari darajasiga ko'tarishga xizmat qiladigan nostonart adaptiv testlar va ularni tuzish haqlida so'z yuritiladi.

Ushbu kitob ta'lif sohasidagi o'qituvchi, talaba, magistr va ushbu masala bilan qiziquvchi barcha mutaxassislarga mo'ljallangan.

Mas'ul muharrir: X.Mirzaaxmedov, geografiya fanlari nomzodi, dotsent
(NamDU)

Taqrizchilar: Sh.Jumaxonov

Namangan davlat universiteti
geografiya kafedrasi dotsenti,
geografiya fanlari nomzodi
Namangan davlat universiteti
geografiya kafedrasi dotsenti,
geografiya fanlari nomzodi

M.Mo'minov

Namangan davlat universiteti ilmiy-uslubiy kengashining 2018 yil 27
iyun kunidagi 11-sonli yig'ilish bayonnomasi qaroriga muvofiq nashr
etishga ruxsat berilgan.

© M.J.Maxmudova, E.A.Soliyev
"Namangan", 2018 y.

SO'Z BOSHI

O'zbekiston Respublikasi ta'lif tizimini mazmunan yangilash, axborotlar globallashgan bir davrda mazkur ta'lif tizimida pedagogik faoliyat yuritayotgan professor-o'qituvchilarning ta'lif-tarbiya jarayonini tashkil etishni modernizatsiyalash, mazkur jarayonga innovatsion texnologiyalarni qo'llashga oid metodik bilim, ko'nikma va malakalarini yangilash bugungi kunning dolzarb muammolaridan biri sanaladi.

Bunday muammolarni yechush maqsadida 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning Harakatlar strategiyasida - "...ta'lif va o'qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta'lif muassasalarini faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish...,- ustuvor vazifa sifatida belgilandi.

Umumiy o'rta ta'lif va akademik litseylarda hamda Oliy ta'lif muassasalarida pedagogik faoliyat yuritayotgan professor - o'qituvchilarning ta'lif-tarbiya jarayonini tashkil etishni modernizatsiyalash, maqsadga muvofiq tashkil etishga zamin tayyorlaydigan o'quv -metodik majmua, elektron darsliklar, nostenart adaptiv testlar banki, o'quv kurslari bo'yicha silabus yaratish orqali talabalarning bilish faoliyatini faollashtirish, ta'lif samaradorligiga erishish uchun zarur bo'lgan metodik bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish va yangilash, ularni davlat talablari va jahon ta'lif standartlari darajasiga ko'tarish islohotlar davrining asosiy masalalaridan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lif tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-son qarorida -"o'qitishning

zamonaviy shakllari va metodlarini, kompyuter va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim jarayoniga joriy etish, oliy ta'lim muassasalarini zamonaviy o'quv-laboratoriya anjomlari va o'quv-metodik adabiyotlar bilan ta'minlash, ilmiytadqiqot va innovatsiya faoliyatini qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, oliy ta'lim muassasalarining zamonaviy ilmiy laboratoriyalarini tashkil etish va rivojlantirish choralarini ko'rish"- kabi vazifalar beigilandi.

Yuqoridagi vazifalarni e'tiborga olgan holda o'qituvchilar ta'lim-tarbiya jarayonida ta'lim mazmuniga bog'liq innovatsion ta'lim texnologiyalarini tanlash, mashg'ulotlar ishlanmasi va texnologik xaritalarni loyihalash, ularda belgilangan o'quv maqsadlarni amalda qo'llay olishi, talabalarning yosh, psixologik va ergonomik xususiyatlariga asosan talaba shaxsiga yo'naltirilgan ta'limni tashkil eta olishi lozim. Shu maqsadda hozirgi zamonaviy amaliy fanlar mutaxassislar oldiga nazariy muammolar, matematik yondoshuvlar, model va metodlarni tavsiya etmoqda. Jumladan, ana shunday metodlardan biri test metodidir.

GEOGRAFIYA TA'LIMIDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH STRATEGIYALARI

Shunday qilib, zamonaviy geografiyaning asosiy maqsadlaridan biri-bu yerning geografik qobig'ida bo'layotgan jarayonlarni tekshirishdan iborat.

Ammo, biz omillar to'yhatida insonning ho'jalik faoliyatini eslatib o'tmadik. Bu alohida omil va tabiiy jarayonni ilmiy tahlil qilish zamonaviy geografiyaning mustaqil vazifasidir.

O'zbekiston Respublikasi Kadrlar tayyorlash milliy dasturining amaldagi bosqichi ta'lif muassasalarini maxsus tayyorlangan pedagogik kadrlar bilan ta'minlash, ularning faoliyatida raqobatga asoslangan muhitni vujudga keltirish, o'quv tarbiya jarayonini sifatli o'quv adabiyotlari va ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan ta'minlash kabi qator vazifalarni amalga oshirishni ko'zda tutadi.

Ushbu vazifalarni amalga oshirish har bir ta'lif muassasasining shu jumladan, pedagogika oliy o'kuv yurtlarining bevosita vazifasi sanaladi.

Ta'lif-tarbiya jarayonida pedagogik texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo'llash uchun Geografiya o'qituvchilari maxsus metodik bilim va ko'nikmalarni egallashlari, pedagogik amaliyotda zarur bo'ladigan metodik tayyorgarlikka ega bo'lishlari lozim.

Pedagogik texnologiya atamasiga shu muammo bo'yicha izlangan har bir olim o'z nuqtai nazaridan kelib chiqqan holda ta'rif bergen. Hali bu tushunchaga to'liq va yagona ta'rif qabul

qilinmagan. Ushbu ta’riflarning ichida eng maqsadga muvofiq’i YUNESKO tomonidan berilgan ta’rif sanaladi.

Pedagogik texnologiya-o’qitish shakllarini optimallashtirish maqsadida o’qitish va bilimlarni o’zlashtirish jarayonida inson salohiyati va texnik resurslarni qo’llash, ularning o’zaro ta’sirini aniqlashga imkon beradigan tizimli metodlar majmuasidir.

Bu yerda inson salohiyati deyilganda o’qituvchining pedagogik va o’quvchilarining bilish faoliyatini, texnik resurslar deganda o’qitish metodlari va vositalari nazarda tutilmogda.

Geografiyani o’qitishda o’quvchilarining bilish faoliyatini faollashtirish va ta’lim samaradorligini oshrishga imkon beradigan texnologiyalarni guruhlashtirishda dastlab quyidagilarga asosiy e’tiborimizni qaratishimiz lozim:

1.O’quvchilarining bilish faoliyatini faollashtirish va ta’lim samaradorligini oshrishga imkon beradigan texnologiyalarning o’ziga xos xususiyatlari.

2.O’quvchilarining bilish faoliyatini faollashtirish va ta’lim samaradorligini oshrishga imkon beradigan texnologiyalarning turlari.

O’quvchilarining bilish faoliyatini faollashtirish va o’qitish samaradorligini oshirish masalasi Geografiyani o’qitish metodikasi fanining asosiy muammolaridan biri sanaladi.

O’quvchilarining bilish faoliyatini faollashtirish deganda, o’quvchilarda yuqori darajadagi motiv, bilim va ko’nikmalarni o’zlashtirishga bo’lgan ongli ehtiyoj, natijaning yuqoriligi va ijtimoiy normalarga mos hulqning paydo bo’lishi tushuniladi.

Mazkur tipdagि faollik har doim ham vujudga kelavermaydi, faqat o’qituvchining maqsadga muvofiq pedagogik

ta'sir ko'rsatishi va qulay pedagogik-psixologik muhitni tashkil etish mahorati tufayligina vujudga keladi.

Geografiyani o'qitishda maqsadga muvofiq ta'sir ko'rsatish va qulay ijtimoiy-psixologik muhitni vujudga keltirishi o'qituvchi tomonidan qo'llanilgan pedagogik texnologiyalarga bog'liq bo'ladi.

O'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish va ta'lim samaradorligini oshirishga imkon beradigan texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lishi bilan birgalikda, ta'lim jarayonida ta'lim beruvchi, rivojlantiruvchi, tarbiyalovchi, ijodiy faoliyatga yo'llovchi, kommunikativ, mantiqiy fikrlash, aqliy faoliyat usullarini shakllantirish, o'z faoliyatini tahlil qilish, kasbga yo'llash, mo'ljalni to'g'ri olishga o'rgatish, hamkorlikni vujudga keltirish kabi funksiyalarini bajaradi.

Biroq, pedagogik texnologiyalarning funksiyalarini taqqoslaganda bu funksiyalar bir xil darajada o'rin egallamasligi ma'lum bo'ldi.

Geografiya o'qituvchisi darsda o'rganiladigan mavzuning ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlari va pedagogik texnologiyalarning didaktik funksiyalarini hisobga olgan holda qaysi texnologiyadan foydalanishini ilmiy-metodik asosda tanlagandagina ko'zlangan maqsadga va samaradorlikka erishadi.

Ta'lim-tarbiya jarayoniga qo'yilgan buyurtmalarni bajarish uchun avvalo ta'lim jarayonini differensiallashtirish va individuallashtirish, pedagogik munosabatlarni insonparvarlashtirish va demokratlashtirish, ta'lim dasturlarini tanlashga yagona va tabaqalashtirilgan yondashuvni talab etadi.

Pedagogik munosabatlarni insonparvarlashtirish va demokratlashtirish texnologiyasi o'zida falsafa, psixologiya va

pedagogikaning insonparvarlik g'oyalarini mujassamlashtiradi. Ushbu texnologiya diqqat markazida o'z imkoniyatlarini maksimal darajada amaliyotga qo'llaydigan, ijodiy va ijtimoiy faol, turli hayotiy vaziyatlarni anglab tahlil qiladigan, mo'ljalni ongli ravishda mustaqil, to'g'ri oladigan shaxsni shakllantirish g'oyasi turadi.

Pedagogik munosabatlarni insonparvarlashtirish va demokratlashtirish texnologiyasi orqali pedagogik jarayonda hamkorlik, g'anixo'rlikning vujudga kelishi, o'quvchilar shaxsini hurmat qilish va e'zozlash orqali shaxsning tahsil olishi, ijod qilish va o'z-o'zini rivojlantirishiga qulay ijtimoiy va psixologik muhit yaratiladi. Mazkur jarayonda o'quvchi o'z o'quv faoliyatining subekti sanaladi va o'qlituvchi bilan yagona ta'lim jarayonining ikkita subekti hamkorlikda o'quv-tarbiyaviy vazifalarni hal etadi.

Pedagogning o'quvchi shaxsiga bo'lgan insonparvarlashtirilgan munosabati bolalarni sevish, ularning taqdiri uchun qayg'urishi, bolalarga bo'lgan ishonchning yuqoriligi, o'zaro hamkorlikning vujudga kelishi, muloqot madaniyatining yuqori darajada bo'lishi, o'quvchilarni to'g'ridan-to'g'ri majburlashdan voz kechish va aksincha ijobiy rag'batlantirishning ustunligi tufayli ta'lim jarayonidan ko'zlangan maqsadga erishish, bolalar faoliyatida uchraydigan kamchiliklarga chidamli bo'lish, ularni bartaraf etishning eng samarali yo'llarini qo'llashda namoyon bo'ladi.

Ta'lim-tarbiya jarayonini demokratizatsiyalash o'qituvchi o'quvchilarning fuqarolik huquqlarini tenglashtirish, o'quvchilarga tanlash huquqining berilishi, o'z fikri va nuqtai nazarini erkin bayon etish, ular bu borada xatoga yo'l qo'yishi

mumkinligi, O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi va bolalar huquqlari Konvensiyasiga amal qilinishini taqozo etadi.

Demokratizatsiyalash ta'lif tizimidagi formalizm, byurokratizmni yo'qotib pedagogik hamkorlikni yuzaga keltiradi.

Hamkorlik-o'qituvchi va tahsil oluvchilarning o'quv-bilish faoliyatini takomillashtirish, ularni ma'naviy, axloqiy, intellektual jihatdan rivojlantirish, bu jarayonni bir-biriga uyg'unlashtirish, faoliyatning natijasi va borishini hamjihatlikda tahlil qilish imkonini beradi.

Demokratlashtirilgan jarayoni insonparvarlashtirish o'quv-tarbiyaviy jarayonining maqsadini amalga oshirish, tahsil oluvchilarning o'quv-bilish va ma'naviy ehtiyojlarini qondirish, o'quv mehnatining harakteri va mazmunini o'zgartiradi va shaxsning uyg'unlikda rivojlanishiga qulay psixologik muhit yaratadi.

Shu bilan birga geografiya insonlarda milliy rux va vatanparvarlik xissini yuksaltirishda ham ahamiyatlidir. Mazkur holatga geografiya ta'limi rivojlanishining ilk davrlarida e'tibor qaratilgan. Ya'ni geografik bilimlar davlatlar fuqarolari uchun o'zligini anglashda katta ahamiyat kasb etilishi haqida ta'kidlanib, ular boshqa mintaqalar va davlatlar bilan taqqoslash asosida o'z yurtlariga xos xususiyatlarni aniqlashlari ta'kidlandi.

Tabiat orqali tug'ilgan odam tabiat atrofiga faqat mehnati va idrok'i yordamida aktiv moslashib boradi, u o'z faoliyatida tabiatga ta'sir ko'rsatib uni o'zgartira boshlaydi. Tabiat ustidan qo'lga kiritilgan g'alabalarga hursand bo'lish kerak emas. Har bir qo'lga kiritilgan g'alaba uchun tabiat o'z qasdini oladi.

Bugungi kunda jamiyatni tabiatga ko'rsatayotgan ta'siri global masshtabda olib borilyapti. Yer sharida aholi soni juda tez

o'sayapti-6 mld.dan ortiq. Natijada, tabiatdan to'lar oq foydalanish va hom ashyoni qazib chiqarish o'sayapti. Tabiatni o'zgarishida insonning ho'jalik faoliyat hal qiluvchi sabab bo'lib qolmoqda. Sivilizatsiya rivojlangan sari inson faoliyati natijasida tabiat chekina boshladi, ko'pincha g'alabalar honavayron bo'lgan yerlarni,-kesib olingan o'rmonlarni, hayvonlari va qushlari yo'q bo'lib ketgan o'rmonlarni qoldirdi.

Bu global muammoni yechishda geograflar bevosita ishtirok etmoqdalar. Tabiatga nisbatan o'ylamasdan qilingan munosabat jamiyat uchun havfli bo'lib qoldi. Tabiatni honavayron bo'lisi yoki ekologik krisis-bu jamiyatning krisizi, bu hattoki sivilizatsiyani nobud bo'lishiiga olib kelishi hech gap emas.

GEOGRAFIK TESTLAR VA ULARNI O'QUV MAQSADIGA MUVOFIQLIGI

Turli fanlardan tuziladigan test savollari avvalo testlar muallifining ilmiy dunyoqarashini, bilim saviyasi darajasini va ruhiyatini o'zida ifodalaydi.

Testlar muallifining dunyoqarashi qanchalik keng va bilim saviyasi darjasini qanchalik yuqori bo'lsa, uning tuzgan test savollari ham ilmiy jihatdan mukammal va uslubiy jihatdan maqsadga muvofiq bo'ladi. Shuning uchun testlar tuzish va ulardan uslubiy maqsadda foydalanishdan avval o'qituvchi yetarli talab darajasida ilmiy va uslubiy ma'lumotlarga ega bo'lishi, testlarning mohiyati, vazifasi va ahamiyatini yaxshi tushunishi lozim.

Geografiyada test topshiriqlarining yalpi joriy etishdan avval, tanlangan maqsadli guruhda sinovdan o'tkazish, olingan

natijalar va baholashning obektivligi tahlil qilinishi lozim. Bunda olingan natijalar va testlarning maqsadga muvofiqligi test topshiriqlarining qiyinlik darajasi mezonini bo'yicha baholanadi. Mezon o'rganilayotgan geografik obektning xususiyatlarini o'zida to'liq aks ettirib, u talabalar tomonidan mazkur xususiyatlarni aniqlash uchun bajaradigan aqliy operatsiyalariga ko'ra:

- 1) Reproduktiv daraja;
- 2) Produktiv daraja;
- 3) Qisman-izlanishli daraja;
- 4) Ijodiy (kreativ) darajada bo'lishi mumkin.

Reproduktiv darajadagi test topshiriqlari talabalarning tomonidan yodda saqlangan geografik bilim, ko'nikma va malakalarni tanish odatiy vaziyatda axborotlarni qayta ishlamasdan javob qaytarishni talab etadi. Bu darajada tuzilgan testlar talabalar tomonidan o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarni aniq baholash imkonini bermaydi.

Produktiv darajada tuzilgan test topshiriqlari talabalar tomonidan o'rganilgan geografik obektlarni qiyoslash, o'xshashlik va farqlarni aniqlash, umumiy xulosa chiqarish orqali javob berishni talab etadi.

Qisman-izlanishli darajadagi test topshiriqlari talabalar tomonidan o'rganilgan geografik obektlarning xususiyatlarini boshqa obektga ko'chirish, mazkur obektlarni taqqoslab, keyingi obektning o'ziga xos xususiyatlari haqida xulosa chiqarish, qisman izlanish olib borishni talab etadi. Talabalar tomonidan mazkur darajadagi test topshiriqlariga javob berishda avval o'zlashtirilgan bilimlar yangi vaziyatlarga ko'chiriladi.

Ijodiy (kreativ) darajada tuzilgan test topshiriqlari talabalar tomonidan ijodiy fikr yuritish ko'nikmalariga ega bo'lish, mazkur

test topshiriqlarini bajarish jarayonida tajabalar tomonidan avval o'zlashtirilgan bilim, ko'nikma va malakalarni yangi kutilmagan vaziyatlarda qo'llashni talab etadi.

Dastlabki reproduktiv va produktiv darajadagi test topshiriqlari o'quv fan bo'yicha tasdiqlangan DTS ining minimal darajasiga, qisman-izlanishli va ijodiy (kreativ) darajadagi test topshiriqlari DTSining maksimal darajasiga mos tuzilishi zarur.

NOSTANDART TESTLAR VA ULARNI O'QUV MAQSADIGA YO'NALTIRILGANLIGI

Standart testlar mazmuni bo'yicha reproduktiv va produktiv darajada, tarkibi jihatidan test topshirig'i savoli va to'g'ri va noto'g'ri javoblardan iborat bo'lsa, nostonstandart testlar o'zining mazmuni, tuzilishi va qo'llanish maqsadiga ko'ta muayyan darajada farq qiladi.

Nostonstandart testlar mazmuni va mohiyatiga ko'ra quyidagi guruhlarga ajratiladi:

1. Integrativ testlar;
2. Adaptiv testlar;
3. Mezonli-mo'ljal olish testlari.

Integrativ testlar integral mazmun, shakl, qiyinchilik darajasi bo'yicha o'sib boruvchi, ta'lim muassasasining bitiruvchisining tayyorgarlik darajasi haqida umumlashgan yakuniy xulosa chiqarishga imkon beradigan test topshiriqlari sanaladi.

Adaptiv testlar avtomatlashirilgan, talabalarga nisbatan individual yondoshish imkonini beradigan, topshiriq mazmuni, bajarish tartibi, qoidasi, shu topshiriqni bajarish natijasida

talabaning egallashi mumkin bo'lgan bali va test natijalarini umumlashtirish bo'yicha ko'rsatmalardan iborat bo'ladi.

Adaptiv testlarning asosiy guruhini pyramidali adaptiv testlar tashkil etib, qo'llanish maqsadiga ko'ra: o'rtacha og'irlilikdagi, talabaning tanlashiga ko'ra aralash, topshiriqlar bankidan faqat qiyin darajali bo'lishi mumkin.

Buning uchun pedagog-o'qituvchi bitta mavzu, bob, bo'lim, kurs mazmuni bo'yicha turli qiyinchilik darajadagi bir necha variantli test topshiriqlarini tuzish va amalda qo'llash mahoratiga ega bo'lishi lozim.

Mezonli-mo'ljal olish testlari talabalarning umumiyligi tayyorgartlik darajasi, mazkur kursning o'qitimish sifati, pedagogning pedagogik mahorati, ta'lim-tarbiya jarayoni samaradorligini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Mazkur test topshiriqlarini tuzish uchun avvalo o'quv kursi mazmuni DTS asosida tahlil etiladi, bilim, ko'nikma va malakalar aniqlanadi, ularni aniqlash uchun topshiriqlar majmuasi tuziladi, mazkur topshiriqlar test topshiriqlariga aylantiriladi va sinov o'tkaziladi, pirovar natijada talabalarning shu kursni o'zlashtirish darajasi yuzasidan xulosa tayyorlanadi.

Mezonli-mo'ljal olish test sinovlari orqali talabalarning bilimlaridagi bo'shiqlar aniqlanadi va ularni bartaraf etish yo'llari aniqlanadi.

Yuqorida qayd etilgan nostandard test topshiriqlarini geografiya ta'limi jarayonida maqsadga muvofiq foydalanish talabalarning o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini haqqoniy va odilona nazorat qilish va baholash imkonini beradi.

Nostandard test topshiriqlarini tayyorlashda mazmun va shakl asosiy o'rinni egallaydi.

Shu sababli, test topshiriqlari mazmunini tanlash tamoyillari haqida fikr yuritish lozim.

1-tamoyil. Test topshiriqlari mazmuni sinov maqsadiga mosligi tamoyili. Mazkur tamoyil talabalarning o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish va baholash Reyting tizimining nazorat turlarida test topshiriqlarining mazmuni maqsadga muvofiq tanlanishini talab etadi.

Shuni qayd etish kerakki, Reyting tizimining nazorat turlari joriy, oraliq va yakuniy nazorat topshiriqlari bir-biridan nafaqat didaktik maqsadi, balki mazmuni va mazmunning yoritilish darajasi bilan farq qilishini nazarda tutish lozim.

2-tamoyil. Nazorat va baholanayotgan bilimlarning muhimligi tamoyili.

Muhimlik tamoyilli test topshirig'i savollariga o'quv dasturidagi eng muhim qonun, nazariya, tushuncha va ko'nikmalarni kiritishni talab etadi. Bu jarayonda ikkinchi darajali ma'lumotlar, raqamlar va faktik materiallar test topshiriqlariga kiritish tavsiya etilmaydi.

3-tamoyil. Mazmun va shakl birligi tamoyili. Mazkur tamoyil test topshiriqlarining mazmuni va shakli bir-biriga mos, yaxlitlikni tashkil etishini talab etadi.

Test topshiriqlarining mazmunini tanlashda bilimlarning turlari va ularning o'ziga xosligini e'tiborga olish va mos ravishda shaklni tanlash lozim.

4-tamoyil. Test topshiriqlarining mazmunan to'g'riliqi tamoyili.

Test topshiriqlariga o'quv kursi mazmunidagi obektiv va haqiqiy bilimlar kiritilishi maqsadga muvofiq. Mazmundagi bahs va munozaraga olib keladigan masalalar test topshiriqlariga

kiritilmasligi lozim. Bu holat talabalarning o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini haqqoniy va odilona nazorat qilish va baholash imkonini bermaydi.

5-tamoyil. Test topshiriqlari mazmunida o'quv kursi mazmunining qayta taqdim etilishi tamoyili. Mazkur tamoyil test topshiriqlarini tayyorlashda o'quv kursi mazmunini to'liq va yetarli darajada qamrab olinishini nazarda tutadi. O'quv kursi bo'yicha tashkil etiladigan ta'llim-tarbiya jarayonida mavzulararo, boblararo, bo'limlararo va fanlararo bog'lanish-larga yetarli darajada e'tibor qaratilgan, mazmunan bu jarayon o'quv materialida o'z aksini tushunchalar o'rtasidagi bog'lanishlar shaklida topgan bo'lsa, bunda hamma mavzular bo'yicha emas, balki tanlangan asosiy mavzular va boblar bo'yicha test topshiriqlari tayyorlanadi.

6-tamoyil. Test topshiriqlari mazmunining fanning hozirgi zamон holatiga mosligi tamoyili. Mazkur tamoyil test topshiriqlari mazmunini jamiyatimizda sodir bo'layotgan ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy qarashlar, huquqiy meyorlar, fanning o'quv kursi ta'lim mazmuniga kiritilgan fan yangiliklariga moslashni talab etadi.

Shuni qayd etish kerakki, o'quv kursi mazmuni talabalar tomonidan shu kursga oid ilmiy bilimlarni o'zlashtirish jarayonida o'ziga xos va mos proyeksiyani hosil qiladi.

Yuqorida qayd etilgan fikrlardan ko'rinib turibdiki, test topshiriqlarining mazmuni ham zamонави, ham talabalar tomonidan ilmiy bilimlarni o'zlashtirish bosqichlariga mos bo'lishi lozim.

7-tamoyil. Test topshiriqlari mazmunining majmuali va muvozanatlashgan bo'lishi tamoyili. Mazkur tamoyil test

topshiriqlari mazmunini tanlashda maqsadga muvofiqlikni keltirib chiqaradi, ya'ni Reyting tizimining oraliq va yakuniy nazorat uchun tuzilayotgan test topshiriqlarining mazmuni uning turi va qo'llanishini e'tiborga olingan holda bob, bo'lim yoki kurs mazmunini to'liq qamrab olishini taqoza etadi.

Shuningdek, yakuniy nazorat uchun tuzilayotgan test topshiriqlari o'zida kursning nazariy masalalari, tushunchalar, qonunlar va qonuniyatlar, gipotezalar, faktik materiallar, masala va mashqlarni mujassamlashtirishi lozim.

8-tamoyil. Test topshiriqlari mazmunining tizimliligi tamoyili. Mazkur tamoyilga asosan, test topshiriqlarining mazmunini tanlashda, mazmun talabalarning o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishda tizimlilik talablariga javob berishi lozim. Undan tashqari test topshiriqlarining tizimli mazmuni, bir-biri bilan uzviy bog'langan bilimlarning umumiyl strukturasini aks ettirishi zarur. Demak, har bir test topshirig'i umumiyl bilimlar tizimidän uning muayyan qismini nazorat qilishiga e'tibor qaratish lozim.

9-tamoyil. Test topshirig'i mazmunining variativligi tamoyili.

Test topshirig'i birinchi marta amaliyotga joriy etilganda, ulatning mazmuni talabalarga ma'lum bo'lib qoladi va test javoblari xaqidagi axborotning chetga chiqib ketish hollarining oldini olish uchun, mazkur tamoyil test savollari va javoblarini ko'p variantli qilish, ularni almashtirib, yangilab turishni taqoza etadi. Bu holatda test topshiriqlarining mazmuni va uni bajarish qiyinchilik darajasini saqlash talab etiladi.

Test topshiriqlariga qo'yiladigan talablar.

➤ Test topshiriqlariga quyidagi talablar qo'yiladi:

- Test topshirig'i mazmunining to'g'riliqi;
- Savolning mantiqiy jihatdan to'g'ri tanlanishi;
- Test topshirig'i shaklining to'g'riliqi;
- Test topshirig'ining savol va javobning qisqaligi;
- Test topshirig'i elementlarining to'g'ri joylashganligi;
- Test topshirig'ining to'g'ri javoblari bir xil baholanishi;
- Talabalarga test topshirig'iring bajarish bo'yicha bir xil ko'rsatma berilishi;
- Ko'rsatmalarning test topshirig'i va mazmuniga mosligi.

Bundan tashqari test topshiriqlari fan bo'yicha Davlat ta'limga standartida belgilangan talablarga javob berishi lozim.

Test topshiriqlarini tuzishda mazmun asosiy o'rinni egallaydi, shu sababli o'quv kursi mazmunidagi bilimlarni aniqlash va ularga mos o'quv maqsadlariga erishish darajasini belgilaydigan test topshiriqlarini tuzish maqsadga muvofiq.

Talabalarning Blum taksonomiyasi bo'yicha bilishga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalananligidan nostandard test topshiriqlari. Talabalarning Blum taksonomiyasi bo'yicha bilish o'quv maqsadiga erishganligini nazorat qilishda ular tomonidan muayyan mavzu bo'yicha ma'lumot va axborotlarni o'zlashtirganlik darajasini aniqlash maqsadga muvofiq. Buning uchun talaba mavzu bo'yicha obektlarni aniqlashi, ularga ta'rif berishi, ma'lumotlarni qayta ishlashlari, o'z fikrini bayon etishi, muayyan jarayon, obekt yoki voqeanning mohiyatini tushuntirishi, mazkur jarayon, obekt yoki voqeanning o'ziga xos xususiyatlarini ajratib ko'rsatishi kerak bo'ladi. Ushbu fikrlarni standart o'quv va test topshirig'i bilan amalga oshirib bo'lmaydi, bilish o'quv

maqsadiga erishilganlik darajasini aniqlashda quyidagi rasmi va ko'p javobli nostandard testlardan foydalanish tavsiya etiladi.

Mazkur test topshiriqlari talabalarning o'zlashtirgan nafaqat bilimlarini balki obekt va uning qismlarini tanish, o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash ko'nikmalarini nazorat qilish va baholash jarayonini haqqoniy va odilona amalga oshirish imkorini beradi.

Talabalarning Blum taksonomiysi bo'yicha tushunishga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari katta ahamiyatga ega. Chunki, o'quv maqsadlarining ichida tushunish muhim o'rinni tutadi. Talabalar mazkur o'quv maqsadiga erishishi uchun, mavzu bo'yicha o'rganilayotgan muammolarning yechimini topish, ahamiyatini anglash, asosiy g'oyani ajratib ko'rsatishi lozim bo'ladi.

Talabalarning ushbu o'quv maqsadiga erishganlik darajasini aniqlash, nazorat qilish va baholashda ular tomonidan o'quv materialidagi fikrlarni umumlashtirish, asosiy g'oyani qayta ishlash, misollar keltirish, o'z fikrini bayon etish va uni himoya qilish talab etiladi. Yuqorida qayd etilganidek, ushbu darajalarni standart o'quv va test topshiriqlari vositasida aniqlab bo'lmaydi, ularni faqat ko'p javobli nostandard test topshiriqlari yordamida aniqlash tavsiya etiladi.

Talabalarning Blum taksonomiysi bo'yicha bilimlarni amalda qo'llash o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish tamoyillari ichida nazariya va amaliyot birligi muhim o'rinni tutadi, shuni hisobga olgan holda o'quv maqsadlaridan talabalarning o'zlashtirgan nazariy bilimlarini amaliyotga qo'llash

imkoniyatini yaratish zarur. Buning uchun o'qituvchi o'quv topshiriqlarini tuzishda talabalarning o'zlashtirgan nazariy bilimlarini yangi kutilmagan vaziyatda qo'llashini nazarda tutishi lozim. Bu topshiriqlarni bajarish jarayonida talabalar o'quv materialini qayta ishlashi, moslashtirishi, loyihalashi, modellashtirishi, qayta aytib berishi talab etiladi.

Talabalarning o'zlashtirgan nazariy bilimlarini amaliyatga qo'llash o'quv maqsadiga erishish darajasini standart o'quv va test topshiriqlari vositasida aniqlash ko'zlangan natijani bermaydi. Shu sababli, quyida berilayotgan ko'p javobli, jadvalli nostandard test topshiriqlaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Talabalarning Blum taksonomiyasi bo'yicha tahlilga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari bilimlarni o'zlashtirishda tahlil muhim o'rinni tutadi, tahlil o'quv maqsadiga erishish uchun talabalar axborotni yoki obektni qism larga ajratishi, taqqoslashi, qismlarga ajratishi, o'ziga xos xususiyatlarini ajratib ko'rsatishi, qiyoslashi zarur bo'ladi. Mazkur o'quv maqsadiga erishish darajasini aniqlash, nazorat qilish va baholashda quyidagi ko'p javobli nostandard testlardan foydalanish tavsiya etiladi.

Talabalarning Blum taksonomiyasi bo'yicha bilimlarni sintezlash o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari O'quv maqsadlari ichida bilimlarni sintezlash muhim o'rinni tutadi. Sintezlash o'quv maqsadining asosiy mohiyati talabalar tomonidan kurs yoki mavzu mazmunidagi asosiy g'oyalarni mujassamlashtirish, jarayon va obektlarning o'ziga xos xususiyatlariga ko'ra guruhlarga ajratish, yoki umumlashtirish,

rekonstruksiya qilish sanaladi. Talabalar tomonidan amalgam oshirilishi kerak bo'lgan mazkur aqliy operatsiyalarni standart o'quv va test topshiriqlari vositasida nazorat qilish va baholash imkoniyati mavjud emas. Shu sababli quyida berilayotgan ko'p javobli nostandard testlardan foydalanish tavsiya etiladi.

Talabalarning xulosa yasashga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari **o'quv maqsadlari** ichida xulosa yasash yakunlovchi va tizim hosil qilish vazifasini bajaradi. Xulosa yasash o'quv maqsadining asosiy mohiyati talabalar tomonidan o'r ganilgan kurs yoki mavzu yuzasidan xulosa yasash sanaladi. Bu jarayonda talabalar tomonidan ta'lif mazmunidagi ma'lumotlarga baho berishi, tanqidiy fikr yuritish ko'nikmalarini qo'llab fikrga qarshi fikr bildirishi, qo'llab-quvvatlashi yoki inkor etishi talab etiladi.

Mazkur jarayonda nostandard ko'p javobli test topshiriqlaridan foydalanish yuqori samara beradi.

GEOGRAFIYA FANLARIDAN NOSTANDART TEST TOPSHIRIQLARI

TALABALARING BILISHGA OID O'QUV MAQSADIGA ERISHILGANLIK DARAJASINI NAZORAT QILISH VA BAHOLASHDA FOYDALANILADIGAN NOSTANDART TEST TOPSHIRIQLARI

Ирқ бир биридан нимаси билан фарқ қилади жадвални түлдиринг? Рақамлар қўйилади

1	Сочи жингталак	ЕВРОПОИД	
2	Аборегенлер		
3	Териси қора	МОНГОЛОИД	
4	Африкада кўп тарқалган		
5	Европада тарқалган	НЕГЕРОИД	
6	Австралияда тарқалган		
7	Пацхобликлар	НЕГЕРОИД	
8	Самболар		
9	Японлар	АВСТРАЛОИД	
10	Кўзлари қисик		
11	Готтентодлар	АВСТРАЛОИД	
12	Бербер қабиласи		

Африка материгининг марказий қисмида..... иркига мансуб банту номли қабила истиқомат қилади. Нуқталар ўрнига мосини танланг?

- А) Оралик Б) Монголоид С) Негроид Д) Европоид Е) Австралоид

Ирқларнинг минтақа буйича тарқалишини жадвалга белгиланг.

	Минтақалар	Ирқлар	Жавоблар ракамда
1	Европа	ЕВРОПОИД	
2	Жанубий Гарбий ва жанубий Осиё		
3	Шимолий Африка	МОНГОЛОИД	
4	Шимолий Америка		
5	Жанубий Американинг марказий қисми	НЕГРОИД	
6	Тропик Африка		
7	Океания	АВСТРАЛОИД	
8	Австралия		

Кўйидаги харитага ирқларни рақамларда белгиланг.
 1 дан 15 гача Негриод ирқига мансубларни, 16 дан 30 гача
 Монголоид ирқига мансубларни, 31 дан 45 гача Европоид
 ирқига мансубларни 46 дан 60 гача Австралоид ирқига
 мансубларни белгиланг.

Дунё ахолиси ижтимоий иқтисодий ва маданий тараққиёттинг ҳар бил босқичда турувчилар кимлар булиши мумкин?

- А) Халқлар Б) Этнослар С) Миллатлар Д) Ирклар

Қайси қигъа кўп миллатли саналади?

- А) Африка Б) Осиё С) Европа Д) Америка

Харитада курдлар яшайдиган ҳудудларни 1 рақами билан белгиланг.

Харитада белужлар яшайдиган ҳудудларни 2 рақами билан белгиланг.

Харитада негритослар яшайдиган ҳудудларни 3 рақами билан белгиланг.

Харитада бенгаллар яшайдиган ҳудудларни 4 рақами билан белгиланг.

Харитада цуштуплар яшайдиган ҳудудларни 5 рақами билан белгиланг.

Бир ва икки миллатли давлатларнинг кетма кетлиги ифодалаган ҳолда тегишли рақамларни катакларга ёзинг.

АҚШ, Норвегия, Исландия, Канада, Бельгия, Япония.

Кўп миллатли давлатларнинг кетма кетлиги ифодалаган ҳолда тегишли рақамларни катакларга ёзинг.

Индонезия, Филиппин, Ҳиндистон, Қозоқистан, Ўзбекистон, Россия

Давлатларни гурухлаштириб чиқинг.

1	Россия	95 % да кўп	70 дан 95 гача	70 % дан кам
2	Япония			
3	АҚШ			
4	Филиппин			
5	Хитой			
6	Ж.Корея			
7	Ш.Корея			
8	Непал			
9	Банладеш			
10	Афғонистон			
11	Покистон			
12	Эрон			

Туркия, Эрон, Сурия, Ирок давлатларининг чегара худудларида кайси миллат вакиллари куп тарқалган?

- А) Турклар) Персиянлар С) Курдлар Д) Панжобликлар

Бушменлар асосан _____ тарқалган

Готтентодлар асосан _____ тарқалган

Негриллар асосан _____ тарқалган

Европа давлатларининг ичида бир миллатли 10та давлатларни харитадан белгиланг ва пойтахтларини ёзинг.

Осиё давлатларининг ичида кўп миллатли 7та давлатларни харитадан белгиланг ва пойтахтларини ёзинг.

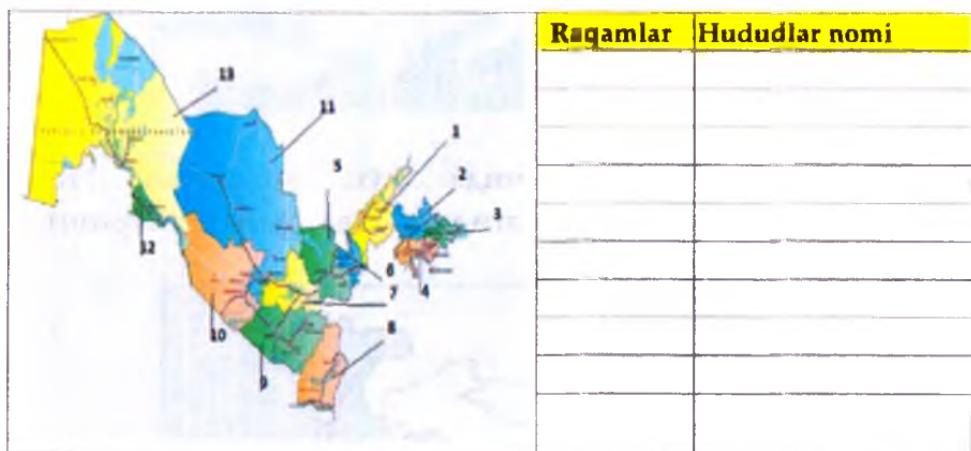

Африка давлатларининг ичида кўп миллатли 7та давлатни харитадан белгиланг ва пойтахтларини ёзинг.

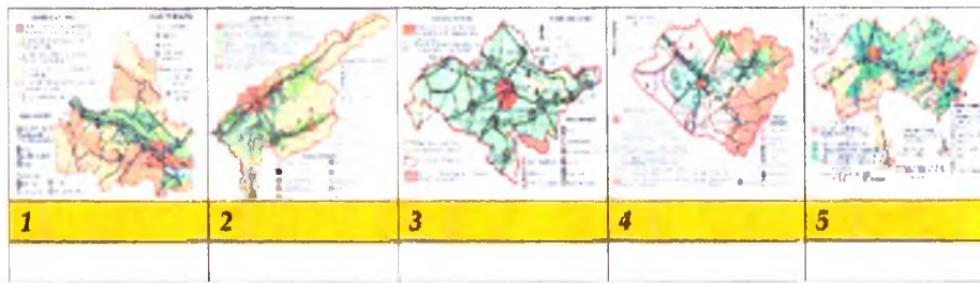
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Quyida keltirilgan rasmdan foydalanib O'zbekistonning siyosiy-ma'muriy bo'linishini maydoni kattadan-kichikka tomon joylashtiring.

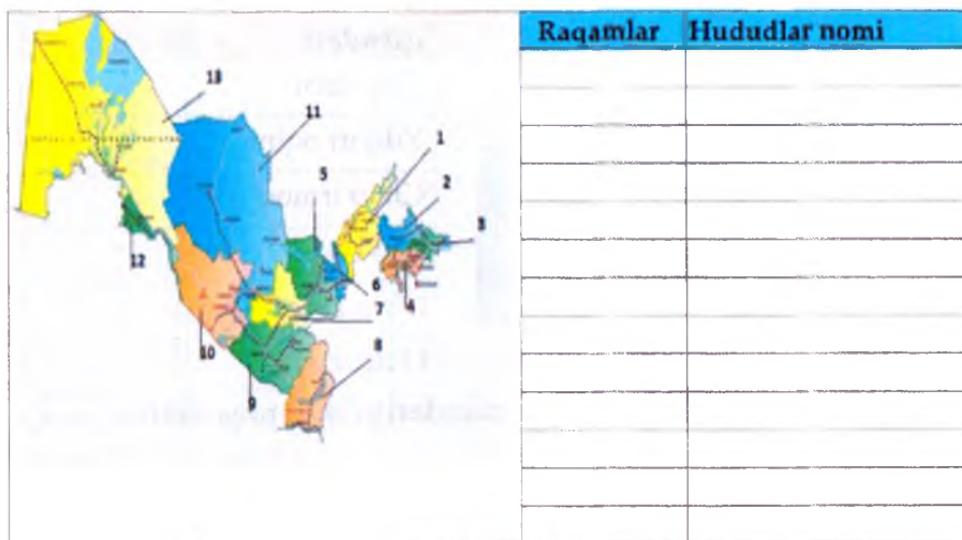

Quyida berilgan rasmdagi kartalarga qarab viloyatlar nomini aniqlang va jadvalga har bir rasm ostiga mos raqamlarni yozing.

- 1) Andijon, 2) Samarqand, 3) Farg'on, 4) Toshkent, 5) Qashqadaryo

Quyida keltirilgan rasmdan foydalananib O'zbekistonning siyosiy-ma'muriy bo'linishini maydoni kichikdan-kattaga tomon joylashtiring.

Quyida keltirilgan rasmlardagi obektlar nomlarini aniqlang va jadvalga har bir rasm ostiga mos raqamlarni yozing.

- 1) Toshkent halqa yo'li
- 2) Tsentral'noye
- 3) Tashkent city
- 4) Tashkent region
- 5) Karakalpakstan

1

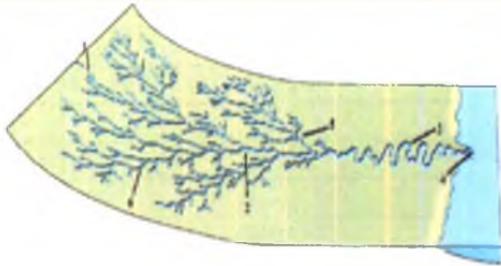
2

3

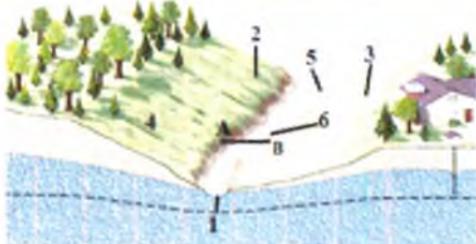
4

5

Rasmda berilgan daryo tizimi qismlariga mos raqamlarni yozing aniqlang.

Daryo tizimi	Daryo qismlari	Raqamlar
	Quyilishi	
	Yuqori oqim	
	Chap irmoq	
	Quyi oqim	
	O'rta oqim	
	O'ng irmoq	

Rasmda berilgan daryo vodiysi qismlariga mos raqamlarni yozing aniqlang.

Daryo vodiysi	Daryo qismlari	Raqamlar
	Qayir	
	O'zani	
	Chap	
	yonbag'ir	
	Daryo kengligi	
	Daryo vodiysi	
	O'ng yonbag'ir	

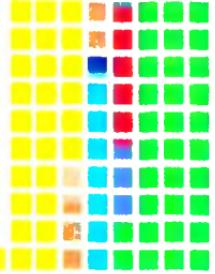
Quyidagi rasmda berilgan Toshkent viloyati karta sxemasidagi tumanlar nomini toping va mos raqamga tumanlar nomini qo'ying.

Toshkent viloyati kartasi		No	Tuman nomi
		1	
		2	
		3	
		4	
		5	
		6	
		7	
		8	
		9	
		10	
		11	
		12	
		13	
		14	

Quyida berilgan rasmlarning qaysilarida daryo terassalari yaqqol aks etgan?

		
A. 1,3,4 B. 2,4,5		C. 3,2,1 D. 3,4,5

Quyida berilgan rasm bo'yicha Toshkent viloyatining qishloq xo'jaligiga yaroqli yerlar tarkibini foizlarda hisoblang va jadvalning o'ng tomoniga ekin turiga mos joylashtiring.

TOSHKENT VILOYATI BO'YICHA QISHLOQ XO'JALIGIGA YAROQLI YERLAR TARKIBI	Ekin turi tarkibi	Foizi																				
																						
<table> <tbody> <tr><td>paxta</td><td></td></tr> <tr><td>galla</td><td></td></tr> <tr><td>kartoshka</td><td></td></tr> <tr><td>salzavut</td><td></td></tr> <tr><td>polix</td><td></td></tr> <tr><td>oziqbop ekinlar</td><td></td></tr> <tr><td>rhevazor</td><td></td></tr> <tr><td>uzumzor</td><td></td></tr> <tr><td>yeylov</td><td></td></tr> <tr><td>1 katak 1 fuizga teng</td><td></td></tr> </tbody> </table>	paxta		galla		kartoshka		salzavut		polix		oziqbop ekinlar		rhevazor		uzumzor		yeylov		1 katak 1 fuizga teng			
paxta																						
galla																						
kartoshka																						
salzavut																						
polix																						
oziqbop ekinlar																						
rhevazor																						
uzumzor																						
yeylov																						
1 katak 1 fuizga teng																						

Eslatma: 1 katak 1 fuizga teng

Ushbu rasmdagi raqamlarga mos javoblarni yozing.

Raqamlar	Daryo qismlari
1	
2	
3	

asmga qarab ushbu sayyoh va olimlarni nomini aniqlang va jadvalga har bir rasm ostiga mos raqamlarni yozing.

1)Magellan 2) Kolumb 4)Bobur 5) Nosir Hisrav 3)Vasko da Gama

Rasmga qarab bayroqlar qaysi davlatlarga tegishli ekanligini aniqlang va jadvalga har bir rasm ostiga mos raqamlarni yozing.

- 1) Ruminiya 2) Vietnam 3) Daniya 4) Kuba 5) Italiya

Avtomobilsozlik rivojlangan davlatlar bayroqlarini aniqlang va jadvalga har bir rasm ostiga mos raqamlarni yozing.

- 1) Janubiy Koreya
 2) Yaponiya;
 3) O'zbekiston
 4) Rossiya
 5) Fransiya;
 6) AQSH;
 7) Germaniya.

Mashinasozlik majmui moduliga oid, berilgan jihoz va buyumlarga mos raqamlarni jadvalning raqamlar qismiga yozing.

Nº	Jihoz va buyumlar	Nº	Jihoz va buyumlar	Mashinasozlik turlari	Raqamlar
1	Muzlatgich	5	Yelektr choynak	<i>Stanoksozlik jilozlari</i>	
2	Asbobsozlik	6	Butlovchi qismlar		
3	Chang yutgich	7	Yelektr duhovka	<i>Maishiy texnika buyumlari</i>	
4	To'quv dastgohlar	8	Yarim avtomat stanoklar		

Mashinasozlik majmui turlarini ta'riflari bilan juftlang.

1.	Stanoksozlik	A	Soha mahsulotlari dengiz transportida xalqaro yuklarni tashishda katta ahamiyatga ega.
2.	Aviaraketa va kosmik sanoati	V	ishlab chiqarayotgan mahsulotlari tannarixiga ko'ra avtomobilsozlik bilan tenglasha oladigan mashinasozlik majmuasi tarmog'i.
3.	Yelektrotexnika	C	Mashinasozlikning zamonaviy tarmoqlaridan biri bo'lib, fantalabligi va ko'p mablag' talab etishi bilan ajralib turadi.

Javob: 1- ? 2 - ? 3 - ?

Қүйидаги расмда қайси ирқ вакиллари берилған ва қайси худудларда көнг тарқалған

Ирқ номи:

Қайси худудларда көнг тарқалған:

Қүйидаги расмда қайси ирқ вакиллари берилған ва қайси худудларда көнг тарқалған

Ирқ номи:

Қайси худудларда көнг тарқалған:

Қүйидаги расмда қайси ирқ вакиллари берилған ва қайси худудларда көнг тарқалған

Ирқ номи:

Қайси худудларда көнг тарқалған:

Қүйидаги расмда қайси ирқ вакиллари берилған ва қайси худудларда көнг тарқалған

Ирқ номи:

Қайси худудларда көнг тарқалған:

Жалвални тұлдириңг ҳар бир миллат қайси ирққа туғри келиши ва ҳудудиidi ёзинг. Болшаниши чапдан унгга қараб юқоридан.

Миллат расмлари	Қайси ирққа мансуб	Қайси ҳудудларда истиқомат этиши
		
		
		

Паст даражада урбанизациялашған давлатлар түрүхи қайси жағобда тугри күрсатылған?

- A) Буркино Фасо, Маноко, Россия B) Нигер, Непал, Бутан
C) Камбоджа, Кувайт, Катар D) Таизания, Уганда, Аргентина

Берилған варианктарнинг қайси бири юкори урбанизациялашған (100 %) давлат?

- A) Белгия B) Сингапур C) Венесуэла D)
Исроил

Босваш, Токайдо, Сансан атамалари нима?

- А) Урбанизация Б) Агломерация С) Мегаполис
 Д) Субурбанизация

Ислом дини кенг тарқалған давлаттарни бир рақами билан белгиланд.

Давлат номи	пойтахти

Бир миллиатли давлаттарга мөс келувчи варианти аникланы?

А) Хиндистан, Пакистон, Россия, Китай	Б) Япония, Россия, Финляндия
С) Польша, Германия, Япония, Сомали	Д) Испания, Казахстан, Узбекистон

Ахолиси күп миллиатли давлаттар гурухини белгиланд?

А) Хиндистан, Россия, Индонезия, Филиппин;	Б) Япония, Россия, Финляндия;
С) Польша, Германия, Япония, Сомали	Д) Испания, Казахстан, Узбекистон

II. Talabalarning tushunishga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari

Daryolar qanday suv havzasiga quyilishiga bog'liq holda juftlang.

1	Okeanga quyiluvchi daryolari	A	Don, Dunay, Lena, Nil
2	Mansabiga yetib bormaydigan daryolar	B	Amudaryo, Sirdaryo, Volga, Ural
3	Kontinent daryolari	C	Amazonka, Kongo, Missisipi
4	Dengizlarga quyiluvchi daryolar	D	Sangzor, Qashqadaryo, Zarafshon
Javob:	1 -	2 -	3 -
			4 -

Quyidagi yo'nalishlardagi suvayirg'ichlariga tegishli xususiyatlarni juftlang.

1	ichki suvayirg'ichlar	A	Atlantika - Shimoliy Muz hamda Tinch - Hind okeanlari yo'nalishida suvni taqsimlaydi
2	jahon suvayirg'ichi	B	daryolar suv to'playdigan havzalarni bir-biridan ajratib turadi
3	okean va dengiz suvayirg'ichlari	C	okeanga tutash va berk havzalar bo'yicha suvni taqsimlaydi
4	daryo suvayirg'ichlari	D	Tinch - Hind okeanlari yo'nalishida suvni taqsimlaydi
Javob:	1 -	2 -	3 -
			4 -

Tog'larni suvayirg'ichlarga mos raqamlarini jadvalning o'ng tomoniga yozing.

- 1) Chukotka tizmalari, 2) And 3) Anadir yassi tog'lari, 4) Kordilera
 5) Gidan, 6) Pomir 7) Stanovoy, 8) Kopettog' tog'lari 9)
 Yablonovoy, 10) Tyanshan 11) Alp tog'lari

Suvayrg'ichlarning nomi	Javob raqamlari
Tinch - Hind okeanlari yo'nalishidagi suvayrg'ichlar	
Atlantika + Shimoliy Muz okeanlari yo'nalishidagi suvayrg'ichlar	

Daryo sistemasi va havzasining morfometrik ko'rsatkichlariga mos raqamlarni jadvalning "raqamlar" qismigaga to'g'ri yozing.

No	Elementlar	No	Elementlar	Ko'rsatkichlar	Raqamlar
1	F	6	K_e	Daryo sistemasining shakl va o'lcham ko'rsatkichlari	
2	K_a	7	L_h		
3	V_{max}	8	V_{wtt}	Daryo havzasining shakl va o'lcham ko'rsatkichlari	
4	L	9	$N_{u_{lw}}$		
5	K_s	10	l_i		

Gidrografik to'rni hosil qiluvchi hidrologik tizimlarni ketma - ketligini ifodalagan holda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.

- 1) doimiy qorliklar; 2) botqoqliklar; 3) daryolar; 4) ko'llar; 5) irmoqlar; 6) muzliklar; 7) buloqlar.

Quyidagi geografik atamalarni ularning ta'riflari bilan juftlang.

1	Angren - Pop	A	Toshkent shahrida tashkil etilgan ma'muriy birlik sifatida 1990 yilda vujudga kelgan
---	--------------	---	--

2	Olmaliq	B	Farg'ona vodiysiini bog'lovchi avtomobil yo'li
3	Bektemir	C	Angren hududida ko'mir qatlamlari orasida uchrovchi foydali qazilma
4	Kaolin	D	Iqtisodiy rayondagi rangli metallurgiya markazlaridan biri
5	O'zbekkimyomash	E	Chirchiq shahrida joylashgan yirik kimyo sanoati korxonalaridan biri

Javob: 1- 2- 3- 4- 5-

Quyidagi geografik atamalarni ularning ta'riflari bilan juftlang.

1	Toshkent	A	Shahar turmush tarzining keng yoyilish jarayoni
2	Urbanizasiya	V	Shaharlarning yirik shahar atrofida lo'planishi
3	G'azalkent	C	Chirchiq shahridan yuqorida joylashgan yosh shahar. Hozirda u kurort shaharga aylanmoqda.
4	Aglomerasiya	D	O'zbekiston poytaxti, O'rta Osiyodagi eng yirik siyosiy – iqtisodiy va madaniy markaz.

Javob: 1- 2- 3- 4-

Quyidagi geografik obektlarni ularning ta'riflari bilan juftlang.

1	Angren	A	Toshkentdan 30 km shimoli sharqda kimyogarlar va mashinasozlar shahri. O'tga chidamli va qattiq qotishmalar zavodi metallurgiya majmuasining muhim
---	---------------	---	--

			korxonalarini joylashgan.
2	Chirchiq	V	Toshkent viloyatining janubi-sharqida joylashgan. Shahar ikkinchi Juhon Urushi yillarda metallurgiya zavodi hamda Farhod GES qurilishi jarayonida vujudga kelgan.
3	Bekobod	C	Sanoat markazi. Olmalikqa yaqin yerda joylashgan. Ulkan sement zavodi bor. Kaolin xomashyosi bazasida ikkilamchil alyuminiy ishlab chiqaradigan zavod barpo etilmoqda.
4	Ohangaron	D	Shahar 1940 – yillarda ko'mir qazib olishga bog'liq holda sanoat punkti sifatida paydo bo'lган. Endilikda shahar kon-qazib olish sanoatiga aloqador bir qancha korxonalarini birlashtirgan sanoat tuguniga aylandi.

Javob: 1- 2- 3- 4-

Toshkent viloyati qishloq tumanlari maydonini kattadan-kichikka va kichikdan kattaga qarab mos raqamlarni jadvalning o'ng tomoniga yozing.

- 1) Bo'stonliq 2) Ohangaron 3) Parkent 4) Qibray 5) Bo'ka

Joylashish tartibi	Javob raqamlari
Kattadan kichikka	
Kichikdan kattaga	

Toshkent viloyati o'rta va yirik shaharlar aholisi soni bo'yicha kattadan kichikka va kichikdan kattaga qarab mos raqamlarni jadvalning o'ng tomoniga yozing.

- 1) Bekobod 2) Chirchiq 3) Ohangaron 4) Angren
5) Yangiyo'l 6) Olmalik

Joylashish tartibi	Javob raqamlar
Kattadan kichikka	
Kichikdan kattaga	

Toshkent va Farg'ona viloyatida joylashgan shaharlarni ajrating va mos raqamlarni jadvalning javob raqamlar qismiga yozing.

- 1) Bekobod; 2) Marg'ilon; 3) Olmaliq; 4) Qo'qon; 5) Quvasoy; 6) Farg'ona; 7) G'azalkent; 8) Angren; 9) Chirchiq; 10) Yaypan.

Viloyatlar nomi	Javob raqamlar
Toshkent	
Farg'ona	

Toshkent va Mirzacho'l iqtisodiy rayonlariga xos belgilarni ajrating va mos raqamlarni jadvalning javob raqamlar qismiga yozing.

- 1) Metallurgiya zavodi; 2) shifobaxsh Baliqchi ko'li; 3) Marjonbulog; 4) "O'zbekqishmash"; 5) "Algoritm"; 6) Zenit; 7) Uchquloch polimetall koni; 8) TTZ; 9) Qoratosh marmar; 10) Oqtosh marmar

IR nomi	Javob raqamlar
Toshkent iqtisodiy rayoni	
Mirzacho'l iqtisodiy rayoni	

Toshkent iqtisodiy rayoniga tegishli quyidagi ko'rsatkichlarni tushunchalari bilan juftlang.

1	12.8 %	A	qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarish
2	36.6 %	B	hududining ko'lami
3	3.5 %	C	sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish

4	24.5 %	D	yalpi ichki mahsulot
javob:	1 -	2 -	3 -

Toshkent iqtisodiy rayonl qishloq xo'jaligida yetishtiriladigan ekin turlarini hududlari bilan juftlang.

No	Ekin turi		Hududlar nomi
1	Paxta	A	Bo'ka, Bekobod, Quyichirchiq, Yuqorichirchiq, O'rta Chirchiq
2	Sabzavot va kartoshka	B	Bo'stonliq, Zangiota, Parkent, Yangliyo'l
3	Bog'dorchilik	C	Zangiota, Bekobod, Piskent, Chinoz, Qibray
4	Donli ekinlar	D	Bo'ka, Oqqo'rg'on, Piskent, Chinoz, Bekobod
javob:	1 -	2 -	3 -

Avtomobilsozlikka hissa qo'shgan insonlar va ularning kashfiyotlari bilan juftlang.

1.	Karl Benz	A	Ikki kishi oyog'i bilan yurgiziladigan "o'ziyurar aravacha" qurdi.
2.	Leontiy Shamshurenkov	B	Germaniyada benzin bilan ishlaydigan dvigateli uch g'ildirakli avtomobilga o'rnatdi
3.	Daymler	C	Germaniyada benzin bilan ishlaydigan dvigateli mototsiklga o'rnatdi
4.	Bens	D	"Velo" nomli avtomobili (1894); birinchi avtomobil poygalari qatnashchisi.
Javob:	1 -	?	2 -

**III. Talabalarning blum taksonomiyasini bo'yicha bilimlarni
amalda qo'llash o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini
nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandardart
test topshiriqlari**

Tekislik hududlaridagi daryolar suv rejimining davrlari va
ularga mos atamlarni juftlab yozing.

1	qishki kam suvli davr	A	polovode
2	bahorgi to'linsuv davri	B	kuzgi mejen
3	yozgi kam suvli davr	C	pavodok
4	kuzgi toshqin davri	D	yozgi mejen

Javob: 1 - 2 - 3 - 4 -

Oddiy (A), murakkab (B) rejimli daryolar nomlarini aniqlang
va jadvalning javob qismiga yozing.

1. Nil	9.Dunay
2. Zarafshon	10.Ili
3. Amur	11.Amudarvo
4. G'ovasoy	12.Sirdaryo
5. Irtish	13.Amazonka
6. Yenisey	14. Gang
7. Norin	15.Vaxsh
8. Pechora	16.Yansizi

Javob A - B -

Vadoz yer osti suvlari turlarini aniqlang:

- 1) infiltratsion yer osti suvlari, 2) yuvenil yer osti suvlari, 3) tuproq suvlari, 4) sedimentatsion yer osti suvlari, 5) kondensatsion yer osti suvlari, 6) grunt suvlari, 7) inflyuatsion yer osti suvlari, 8) qatlamlar orasidagi suvlari.

A. 1,5,7	C. 4,5,6
B. 2,3,8	D. 1,3,5

Daryolarni suv rejimi davrlariga ko'ra guruhlarga ajratilishini tartiblang:

A) to'linsuv davri bahorda kuzatiladigan daryolar;

V) to'linsuv davri yozda kuzatiladigan daryolar;

S) toshqinli suv rejimiga ega bo'lgan daryolar.

1. Tyanshan.
2. Qrim.
3. Uzoq Sharq.
4. Sharqiy Sibir.
5. Shimoliy Kavkaz.
6. G'arbiy Sibir.
7. Qozog'iston.
8. Qora dengiz bo'yи.
9. Sharqiy Yevropa.
10. Oltoy turlari.

Javob: A-

V-

S-

Quyida berilgan ta'riflarning qaysilari to'g'ri?

- ✓ Vadoz yer osti suvlari - yerning ustki qatlami- po'stidagi suvlar.
- ✓ Infiltratsion yer osti suvlari - donador tog' jinslari orasidan shimalilib, yer ostiga o'tmagan suvlar.
- ✓ Inflyuatcion suvlar - tog' jinslaridagi yoriqlar va bo'shliqlar orqali yer ostiga o'tadigan suvlar.
- ✓ Kondensatsion yer osti suvlari - yer osti yoriqlari va bo'shliqlarida uchraydigan bug' ko'rinishidagi nam havoning kondensatsiyalanishi natijasida hosil bo'ladi.
- ✓ Vadoz suvlar Yer kurrasida suvning umumiy aylanishida faol ishtirok etmaydi.
- ✓ Yuvenil yer osti suvlarining kelib chiqishi magmatik va metamorfik jarayonlar bilan bog'liq emas.
- ✓ Sedimentatsion yer osti suvlari - uzoq vaqt davomida suvning tabiiy aylanishida qatnashmasligi mumkin.

A	B	C	D	E	F	G

Quyida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri (ha yoki yo'q javobini qo'ying)

- A) Chirchiq shahrida metallurgiya zavodi bor.
- B) Chirchiq shahrida o'tga chidamli qattiq qotishmalar zavodi bor.
- V) Toshkent viloyatining janubi sharqida Bekobod shahri joylashgan.
- S) "Chirchiqqishmash" zavodi 1946 – yilda ishga tushitilgan.
- D) Toshkent 1924 – 1930 yillarda mamlakat poytaxti bo'lgan.
- E) Toshkent shahri atrofidagi avtomobil halqa yo'lining uzunligi 30 km.

A	B	V	S	D	E

Quyida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri (ha yoki yo'q javobini qo'ying)

- A) Toshkent mamlakat poytaxti.
- B) O'tga chidamli qattiq qotishmalar zavodi Bekobod shahrida joylashgan.
- V) Angren kimyogarlar va mashinasozlar shahri hisoblanadi.
- S) Toshkent shahrida yengil sanoat korxonlari mavjud emas.
- D) 1946 – yilda Bekobod metallurgiya zavodi ishga tushirildi.
- E) G'azalkent 1951 – yilda rangli metall ruda koni negizida sanoat punkti sifatida shakllandi.

A	B	V	S	D	E

Автомобилсозлик ривожланган давлатлар байроқларини аниқланг ва жадвалга ҳар бир расм остига мос рақамларни ёзинг.

- 1) Жанубий Корея
- 2) Япония;
- 3) Узбекистон
- 4) Россия
- 5) Франция;
- 6) АҚШ;
- 7) Германия.

?	?	?	?	?	?

Автомобилсозлик концернларининг маҳсус аркаларини аниқланг ва жадвалга ҳар бир белги остига мос рақамларни ёзинг.

- 1) Ламборжини
- 2) АУДИ;
- 3) Мерседес Бенз
- 4) Форд;
- 5) Корветте;
- 6) Порше
- 7) Шевролет

?	?	?	?	?	?

Расмда берилган Европа сиёсий харитасидан автомобилсозлик ривожланган давлатлар кетма кетлигига мос харфларни ёзинг аниқланып.

Европа давлатлари	Харфлар
Франция	
Германия	
Буюк Британия	
Россия	
Украина	
Польша	

Кемасозликка күра әнг ривожланган мамлакатларни кетма-кетлигини мос рақамларини ёзинг.

Давлатлар	Рақамлар
Корея	
Канада	
АҚШ	
Россия	
Швеция	
Хитой	
Япония	

Машинасозлик мажмуда модулига оид, берилген жиҳоз ва буюмларга мос рақамларни жадвалнинг рақамлар қисмига ёзинг.

№	Жиҳоз ва буюмлар	№	Жиҳоз ва буюмлар	Машинасозлик турлари	Рақамлар

1	Музлатгич	6	Електр чойнак	Станоксозлик жиһозлари
2	Асбобсозлик	7	Бугловчи қисмлар	
3	Чанг юттич	8	Електр духовка	Маший техника буюмлари
4	Тұқув дасттохлар	9	Ярим автомат станоклар	
5	Кир ювиш техникаси	10	Газ плиталар	

Машинасозлик мажмуи модулига оид таърифлари билан жүфтілді.

1.	Кемасозлик	A	Жағон қайта ишловчи саноат тармоқлари орасыда ишлаб чиқарыладын махсулот ҳажми ва мазкур тармоқда баңд ахоли сонига күра олдинги ўринде туради.
2.	Темирийл	B	Транспорт машинасозлигининг эски, лекин шу билан бирга әнд мұхим соқаларидан бири. Соқа маҳсулотлари деңгиз транспортида халқаро түкларни ташишда катта ахамиятта эга.
3.	Електроника	C	Ишлаб чиқараёттан махсулотлари таннарихита күра автомобилсозлик билан

			тентлаша машинасозлик тармоги.	оладиган мажмуаси
4.	Автомобилсозлик	Д	Куруқлиқдаги әнг үзөк масофага ва күп іж ташувчи транспорт тури	

Жавоб:	1 -	?	2 -	?	3 -	?	4 -	?
--------	-----	---	-----	---	-----	---	-----	---

8. Машинасозлик мажмуи турларини таърифлари билан жуфтланг.

1.	Станоксозлик	A	Соҳа маҳсулотлари дентиз транспортида халқаро юкларни ташишда катта аҳамиятта үтә.
2.	Авиаракета ва космик саноати	B	ишлаб чиқараёттан маҳсулотлари таннарихига күра автомобилсозлик билан тентлаша оладиган машинасозлик мажмуаси тармоги.
3.	Електротехника	C	Машинасозлигининг замонавий тармоқларидан бири бўлиб, фанталаблиги ва күп маблағ талаб этиши билан ажralиб туради.
4.	Кемасозлик	D	Машинасозлигининг ушбу тармоғида металла ва ёғочга қайта ишлов берувчи станоклар, автоматик ва ярим автоматик ишлаб чиқариш линиялари, металлургия тармоқларида фойдаланиладиган турли жиҳозлар ишлаб чиқарилади.

Жавоб:	1 -	?	2 -	?	3 -	?	4 -	?
--------	-----	---	-----	---	-----	---	-----	---

Самолётсозлик (A), Станоксозлик (B), Кемасозлик (C) тармоқларига хос хусусиятларни аниқланғ үшін жадвалнинг "жавоб" қисмiga ёзинг.

№	Машинасозликка мажмуй хос хусусиятлар
1	Фанталабилги ва күн маблағ талаб этиши билан ажралиб туради.
2	Автоматик ва ярим автоматик ишлаб чиқарипп линиялари, металургия тармоқларидан фойдаланыладиган түрли жиһозлар ишлаб чиқарылади.
3	ТМКлар орасыда "Боинг" (АҚШ), "ЕАДС" (Франция), "Локхид-Мартин" (АҚШ) кабилар олдинги үринларда туради.
4	Машинасозлигининг эски, лекин шу билан биртә өнг муҳим соҳаларидан бири.
5	Харбий самолётлар ишлаб чиқаришда АҚШ ва Россияга тенглаша оладиган давлатлар йўқ.
6	Соҳа маҳсулотлари дengiz транспортида халқаро юкларни ташишда катта аҳамиятта эта
7	Саноат роботларининг деярли ярми Японияда ишлаб чиқылади.
8	Паромлар ва дengиз бурғулаш платформалари салмок жиҳатдан ажралиб туради.
9	Учта давлатда (Япония, ГФР, АҚШ) ишлаб чиқарыладиган станок ва түрли асбоб ускуналарнинг 50%ни беради

Жавоб	A-	B-	C-
--------------	----	----	----

Автомобилсозликка ҳисса құшган инсонлар ва уларнинг кашфиётлари билан жуфтланг.

1.	Карл Бенз	A	Икки киши оёги билан юргизиладиган "узиорар аравача" курди.
2.	Леонтий Шамшуренков	B	Германияда бензин билан ишлайдиган двигателни уч ғилдиракли автомобилга үрнатди
3.	Даймлер	C	Германияда бензин билан ишлайдиган двигателни мотоциклга үрнатди
4.	Бенс	D	"Вело" номли автомобили (1894); биринчи автомобиль пойгалари қатнашчысы.

Жавоб: 1 - ? 2 - ? 3 - ? 4 - ?

Машинасозлик мажмуда модулига оид мос жуфтликтерни анықланг.

№	Ишлаб чиқариш	№	Саноат тармоқлари
1	Металл ва ёғочта қайта ишлов берувчи станоклар, автоматик ва ярим автоматик ишлаб чиқариш линиялари, металургия тармоқларида фойдаланиладиган түрли жиһозлар ишлаб чиқарылады.	A	Автомобилсозлик
2	Транспорт машинасозлигининг эски, лекин шу билан бирга энг	B	Станоксозлик

	мухим соҳаларидан бири.		
3	Йенгил автомобиллар ишлаб чиқариш бўйича АҚШ, Япония, ГФР, Хитой, Корея Республикаси каби давлатлар катта салмоққа эга.	C	Роботсозлик
4	Япония, Корея Республикаси, Хитой жаҳонда этакчи давлатлар	D	Кемасозлик
5	Қуруқлиқдаги энг кўп юк ташиш хажмига эга	E	Темир йўл машинасоллиги

Жавоб: 1 - 2 - 3 - 4 - 5 -

География фанида қилинган кашфиётларни муаллифлари билан жуфтланг.

№	Қилинган кашфиётлар	№	Олимлар
1	Унинг "Картография" номли асарида даража тўри, шарни текис юзага кучириш ва картографик проексиялар, осмон глобусини ясаш тўғрисидаги маълумотлар берилган. "Хиндистон" китобида турли шаҳарларнинг географик координаталарини хисоблаган.	A	Хоразмий
2	Унинг геодезия соҳасидаги ишлар кўп бўлиб, "Ал-Комил фил устурлоб" (Устурлоб тўғрисида мукаммал маълумотлар) ва "Устураоб санъати тўғрисида" номли асарлари геодезик ўлчаш ишларини бажаришда асосий манбалар бўлиб хисобланади.	B	Қошғарий
3	У томонидан 1 ⁰ ёй узулигини ўлчаш бўйича экспидициялар ўтказилган, "Дунё атласи"ни яратиш бўйича ишлар амалга оширилган.	C	Беруний

	Унинг “Суръати-ал-арз” китоби машхур бўлиб, унда ўнлаб карталар ва уларнинг изоҳлари берилгандир.		
4	У 19-асрда ясаган глобусда (бўйи 117 см, ер шари айланаси узунлиги 160 см, масштаби 1:25000000 (1см-250км)) меридиан ва параллеллар қора рангда, тропик чизиклар қизил рангда берилган.	Д	Фарғоний
5	У Ўрта Осиёда картография фанида карталарга ранг бериш ва шартли белтилардан фойдаланиш ишларини амалга оширган.	Е	Ҳожи Юсуф Мирфаёзов

Жавоб: 1 - 2 - 3 - 4 - 5 -

Куйидаги машинасозликка оид фикрларни қайсилари түғри

- А. Космик саноати- Машинасозликинг замонавий тармоқларидаи бири бўлиб, фанталаблиги ва кўп маблағ талаб этиши билан ажралиб туради.
- В. Электроника- Хўжаликнинг энг қадимги тармоқларидан биридир.
- С.Транспорт- Моддий ишлаб чиқаришнинг иккинчи ўриндаги етакчи тармоғидир.
- Д. Ўрмон саноати- Иқтисодиётнинг таянч тармоқларидан бири бўлиб, таркибидан металл бўлган моддалардан металлар ажратиб олиш.
- Е. Электротехника- Жаҳон иқтисодиётининг энг муҳим тармоқларидан бири ҳисобланади ва машинасозлик билан бир каторда турувчи замонавий индустриянинг энг ҳаракатчан тармоқларидандир.
- Ф. Енгил саноати кишлоқ хўжалии билан бевосита боғланган ва агросаноат комплексининг ажралмас қисмидир.

Г. Электроника-электротехника-
маҳсулотлари таннарихига кўра автомобилсозлик билан
тengлаша оладиган машинасозлик мажмуаси тармоги.

Жавоб:

A	Б	С	Д	Е	Ф	Г

Машинасозлик мажмуи оид терминларни аниқланг.

Жавоблар жадвалига “ҳа” ёки “йўқ” сўзларини ёзинг.

1. Трикотаж	8. Станоксозлик
2. Автомобилсозлик	9. Озиқ-овқат
3. Экспорт	10. Электротехника
4. Авиатсозлик	11. Кемасозлик
5. Тикувчилик	12. Металлургия
6. Ентил саноат	13. Кимё саноати
7. Импорт	14. Космик саноати

Жавоб:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Қуидаги фикрларни қайсилари тұғри?

- А. Ўзбекистонда ирригация машинасозлиги Самарқанддами?
- В. Тошкенттегі қишлоқ хұжалиги машинасозлиги марказими?
- С. SAMKO'CHAVTO корхонаси фаолияти давом этмоқдами?
- Д. Ирригация машинасозлиги маркази Андижондами?
- Е. Наманғанда автомобиль корхоналари мавжудми?
- Ф. Асака авто корхонаси фаолияти ЖМ биланми?
- Г. Анггрен шаҳрида резина-техника буюмлари заводи борми?

Жавоб:

A	Б	С	Д	Е	Ф	Г

Машинасозликка оид фикрларни қайсилари тұғри?

А XIX асрнинг иккىнчи ярмугача дүнедеги асосий саноат тармоғы бўлиб келди.

В. Иқтисодиёт тармоқлари учун меҳнат куроллари, шунингдек, истеъмол буюмлари ва мудофаа ахамиятига эга бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи оғир саноат соҳалари мажмуи.

С. Япония, Корея Республикаси, Хитой жаҳон кемасозлиги этакчилари ҳисобланади.

Д. Ўзбекистонда рангли металлургия тармоғи асосий экспорт маҳсулотларини ишилаб берувчи тармоқлардан бири ҳисобланади.

Э. Саноат роботларининг деярли ярми Японияда ишлаб чиқилади.

Ф. Қора металлургия машинасозлик ва қурилиш материаллари мажмуалари ривожланиши учун асос бўлиб хизмат қиласиган тармоқ ҳисобланади

Г. Тармоқ корхоналари худудий жойлашувидағи яна бир хусусият уларнинг минтақалар бўйлаб бир-биридан нисбатан узоқ масофада жойлаштилгидир.

Жавоб: _____

Машинасозлик мажмуи модулига оид Ўзбекистон автомобилларининг дастлабкидан ҳозирга қадар томон кетма-кетлигига ҳаракатдаги чизиқли усул билан ифодалаган холда тегишли рақамларни катақларга ёзинг.

- 1) *Малибу*
- 2) *Нексия;*
- 3) *Дамас;*
- 4) *Этика;*
- 5) *Тико;*
- 6) *Каптива;*
- 7) *Ласентти;*

Машинасозлик мажмуи ва унинг турларига оид фикрларда тушириб қолдирилган сўзларни ёзинг.

- 1) Жаҳон станоксозлиги пешқадамлари бўлиб _____ кабилар хисобланади.
- 2) Минтақалар бўйича кемасозлиқда _____ олдинги ўринда туради. Ушбу мингақа барча ишлаб чиқариладиган кемаларнинг ____ % ни беради.

19. Тушуриб қолдирилган сўзларни ёзинг.

- 1) Автомобилсозлик тармоғига _____ асос солган.
- 2) Энгил автомобиллар ишлаб чиқариш бўйича _____ каби давлатлар катта салмоққа эта.
- 3) Йилига ____ донадан ортиқ турли кўринишдаги кемалар ишлаб чиқарилади.
- 4) _____ жаҳон кемасозлиги этакчи давлатлари хисобланади.

Talabalarning blur taksonomiyasi bo'yicha tahlilga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda soydalaniladigan nostandard test topshiriqlari

Quyida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri?

- A) 2007 yilda Toshkent Islom Madaniyat poytaxti sifatida e'tirof etildi
- B) Toshkent aglomerasiyasi 60 – 70 km radiusdagi hudud bo'ylab 10 ta shahar va 20 ga yaqin shaharchadan iborat.

- V) Bugungi kunda Chirchiq kurort shaharga aylantirilmoqda.
- S) Marjonbulog oltin koni Toshkent iqtisodiy rayonida joylashgan.
- D) Toshkent shahrida 46 ta institut bor.
- E) Toshkent shahrida 6 ta universitet joylashgan.

Javob: _____

Quyida berilgan fikrlarning qaysilari noto'g'ri?

- A) Toshkent shahrida 15 ta avtostansiya ishlaydi
- B) Toshkent shahrida 2 ta aeroport bor.
- V) Toshkent shahrida 8 ta temiryo'l vokzali bor.
- S) Toshkent havo yo'lli orqali 20 dan ortiq xorijiy davlatlar poytaxtlari bilan bog'langan.
- D) Toshkent shahrida oziq - ovqat sanoatining yirik korxonalari soni 40 tadan ortadi.
- E) Samarqand mamlakat poytaxti

Toshkent viloyati aholisi soni bo'yicha tumanlar ketma-ketligi saqlangan holda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.

- 1) Zangiota 2) Bekobod; 3) O'rtachirchiq; 4) Bo'stonliq; 5) Qibray
6) Yangiyo'l

Toshkent aglomerasiyasi tarkibiga kiruvchi quyidagi shahar va shaharchalarni aholisi soni bo'yicha ketma-ketligi saqlangan holda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.

1) Yangiyo'l; 2) Salar; 3) G'azalkent; 4) G'ishtko'prik; 5) Chirchiq 6) Iškandar

Toshkent aglomerasiyasi tarkibiga kiruvchi quyidagi shahar va shaharchalarni yaqini bo'yicha ketma-ketligini ifodalagan holda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.

1) Keles; 2) Salar 3) Qibray; 4) Bektemir 5) Chirchiq 6) Yangiyo'l;

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

1. _____ shahri 1951 yilda rangli metall ruda koni negizida sanoat punkti sifatida shakllandi.

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

1. _____ yillardan rayonda avtomobil yo'llari vujudga keldi, asfalt va tosh yo'llar qurildi.

2. Katta O'zbek Trakti (700 km) avtomobil yo'li Toshkentni _____ bilan bog'laydi.

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

1. Ohangaron ko'mir havzasida alyuminiy xomashyosining _____ ulkan zahirasi mavjud.

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

1. Toshkent metallurgiya kombinatlari ko'p miqdorda _____ ishlataladi.

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

1. _____ shifer ishlab chiqaruvchi zavodlar,
2. _____ tumaniida energiya qurilish industriyasi korxonasi,
3. _____ tumani temir-beton hamda g'isht zavodlari ham mazkur tarmoq rivojlanishida salmoqli o'rnlarga ega.

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

1. Bu yerda G'arbiy Tyanshangda qarashli _____
2. _____ tog' tizmalari,
3. janubi-sharqda _____ tizmasi joylashgan.

IV. Talabalarning blum taksonomiyasi bo'yicha bilimlarni sintezlash o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandart test topshiriqlari

Toshkent iqtisodiy rayoni sanoat markazlarini yirigidan, o'rta, maydasiga ko'ra joylashtiring.

- 1.G'azalkent
- 2.Bekobod
- 3.Olmaliq
4. Angren
5. Toshkent
6. Yangiyo'l
7. Ohangaron
8. Chirchiq

Javob: _____

Toshkent viloyati qishloq tumanlarini maydonini kattadan klichikka qarab belgilang.

1. Qibray
2. Ohangaron
3. Quyi Chirchiq
4. Piskent
5. Bekobod
6. O'rta Chirchiq
7. Bo'stonliq
8. Parkent
9. Bo'ka
10. Yuqori Chirchiq

Javob: _____

Toshkent viloyati tumanlarini tashkil bo'lish sanasi bo'yicha belgilang.

1. Bekobod
2. Bo'stonliq
3. Yangiyo'l
4. Bo'ka
5. Oqqa'rg'on
6. Zangiota
7. Qibray

Javob: _____

Toshkent viloyati sanoat ishlab chiqarish tarkibini pastdan yuqoriga tomon belgilang.

1. O'rmon, yog'ochni qayta ishlash va sellyuloza qog'oz
2. Yoqilg'i-energetika
3. Yengil sanoat
4. Qurilish material-lari sanoati

5. Oziq-ovqat sanoati
6. Kimyo va neft kimyosi
7. Mashinasozlik va metalni qaytaishlash
8. Metallurgiya

Javob: _____

Toshkent IRidagi elektr-energetika bazalarini ishlab chiqarish hajmi bo'yicha pastdan yuqoriga tomon belgilang.

1. Yangi Angren IES
2. Toshkent IES
3. Chorbog' GES
4. Angren - 1 IES

Javob: _____

VI. Talabalarning xulosa yasashaga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandard test topshiriqlari

Toshkent IR to'g'risida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

- A) Rayon O'zbekiston yalpi ichki mahsulotining 12,8 % ini tashkil qiladi.
- B) Toshkent viloyati qudratli elektr energetika bazasiga ega.
- V) Toshkent viloyati O'zbekistonning asosiy ko'mir ishlab chiqaradigan mintaqasi hisoblanadi.
- S) IR geosiyosiy o'rning qulayligi, ekologik vaziyatning yaxshiligi bilan ajralib turadi.
- D) Rayonda ishlab chiqarishni iqtisodiy va hududiy tashkil etishning turli shakllari rivoj topgan.
- E) Maydoni 20,6 ming kv. km bo'lib, O'zbekiston hududining 5,3 foizini tashkil qiladi.

A	B	V	S	D	E

Toshkent IR to'g'risida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

- A) Toshkent GRESi to'liq gaz bilan ishlaydi.
- B) Yangi Angren GRESi qisman gaz bilan ishlaydi.
- V) Toshkent shahri yalpi sanoat mahsulotining 2/4 qismi og'ir sanoatga to'g'ri keladi.
- S) Yangi Angren GRESi mahalliy ko'mir asosida ishlaydi.
- D) Rangli metallurgiyaning ikkinchi markazi Chirchiq shahri.
- E) Bekobod shahrida yengil sanoatning yirik korxonasi mavjud.

A	B	V	S	D	E

Toshkent IR to'g'risida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

- A) Sanoat mahsulotlari bo'yicha Chirchiq shahri respublikada to'rtinchi o'rinda turadi.
- B) Toshkent iqtisodiy rayoni yer usti tuzilishi janubi g'arbdan shimoli sharqqa tomon pasayib boradi.
- V) Piskom tizmasidagi Beshtor cho'qqisining balandligi 4395 m.
- S) Toshkent viloyati aholi soni jihatidan mamlakatimizda Samarqand, Farg'ona viloyatlaridan keyin 3-o'rinda turadi.
- D) 1989 – 2010 yillarda o'rta va katta shaharlar orasida Angren aholisi soni keskin kamayib borgan.
- E) Tabiiy ko'payish viloyat bo'yicha 2009 yilda 16,9 promille (1,69 %), amalda aholining o'sishi esa 1,3 % ga yetdi.

A	B	V	S	D	E

Quyidagi mashinasozlikka oid fikrlarni qaysilari to'g'ri

- A. Kosmik sanoati- Mashinasozlikning zamonaviy tarmoqlaridan biri bo'lib, fantalabligi va ko'p mablag' talab etishi bilan ajralib turadi.
- V. Elektronika- Xo'jalikning eng qadimgi tarmoqlaridan biridir.
- C. Transport- Moddiy ishlab chiqarishning ikkinchi o'rindagi yetakchi tarmog'idir.
- D. O'rmon sanoati- Iqtisodiyotning tayanch tarmoqlaridan biri bo'lib, tarkibidan metall bo'lgan moddalardan metallar ajratib olish.
- E. Elektrotexnika- Juhon iqtisodiyotining eng muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi va mashinasozlik bilan bir qatorda turuvchi zamonaviy industriyaning eng harakatchan tarmoqlaridandir.
- F. Yengil sanoati qishloq xo'jalii bilan bevosita bog'langan va agrosanoat kompleksining ajralmas qismidir.
- G. Elektronika-elektrotexnika- Ishlab chiqarayotgan mahsulotlari tannarixiga ko'ra avtomobilsozlik bilan tenglasha oladigan mashinasozlik majmuasi tarmog'i.

Javob:

A	B	C	D	E	F	G

Mashinasozlik majmui oid terminlarni aniqlang. Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

1. Trikotaj	8. Stanoksozlik
2. Avtomobilsozlik	9. Oziq-ovqat
3. Eksport	10. Elektrotexnika
4. Aviatsozlik	11. Kemasozlik
5. Tikuvchilik	12. Metallurgiya
6. Yengil sanoat	13. Kimyo sanoati
7. Import	14. Kosmik sanoati

Javob:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Quyidagi fikrlarni qaysilari to'g'ri?

- A. O'zbekistonda irrigatsiya mashinasozligi Samarqanddammi?
 V. Toshkent-qishloq xo'jaligi mashinasozligi markazimi?
 C. SAMKO'CHAVTO korxonasi faoliyati davom etmoqdami?
 D. Irrigatsiya mashinasozligi markazi Andijondami?
 YE. Namanganda avtomobil korxonaları mavjudmi?
 F. Asaka avto korxonasi faoliyati JM bilanmi?
 G. Angren shahrida rezina-texnika buyumlari zavodi bormi?

Javob:

A	B	C	D	E	F	G

Mashinasozlikka oid fikrlarni qaysilari to'g'ri?

- A XIX asrning ikkinchi yarmigacha dunyodagi asosiy sanoat tarmog'i bo'lib keldi.
 V. Iqtisodiyot tarmoqlari uchun mehnat qurollari, shuningdek, iste'mol buyumlari va mudofaa ahamiyatiga ega bo'lgan mahsulotlar ishlab chiqaruvchi og'ir sanoat sohalari majmui.
 C. Yaponiya, Koreya Respublikasi, Xitoy jahon kemasozligi etakchilari hisoblanadi.
 D. O'zbekistonda rangli metallurgiya tarmog'i asosiy eksport mahsulotlarini ishlab beruvchi tarmoqlardan biri hisoblanadi.
 E. Sanoat robotlarining deyarli yarmi Yaponiyada ishlab chiqiladi.
 F. Qora metallurgiya mashinasozlik va qurilish materiallari majmualari rivojlanishi uchun asos bo'lib xizmat qiladigan tarmoq hisoblanadi

G. Tarmoq korxonaları hududiy joylashuvidaniga yana bir xususiyat ularning mintaqalar bo'ylab bir-biridan nisbatan uzoq masofada joylashganligidir.

Javob: _____

Mashinasozlik majmui moduliga oid O'zbekiston avtomobillarining dastlabkidan hozirga qadar tomon ketma-ketligida harakatdagি chiziqli usul bilan ifodalagan xolda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.

- 1) *Malibu*
- 2) *Neksiya*;
- 3) *Damas*;
- 4) *Epika*;
- 5) *Tiko*;
- 6) *Kaptiva*;
- 7) *Lasetti*;

Mashinasozlik majmui va uning turlariga oid fikrlarda tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing.

- 1) Jahon stanoksozligi peshqadamlari bo'lib _____ kabilar hisoblanadi.
- 2) Mintaqalar bo'yicha kemasozlikda _____ oldingi o'rinda turadi. Ushbu mintaqqa barcha ishlab chiqariladigan kemalarning _____ % ni beradi.

Tushurib qoldirilgan so'zlarni yozing.

- 1) Avtomobilsozlik tarmog'iga _____ asos solgan.

2) Engil avtomobillar ishlab chiqarish bo'yicha
kabi davlatlar katta salmoqqa ega.

3) Yiliga ____ donadan ortiq turli ko'rinishdagi kemalar ishlab
chiqariladi.

4) _____ jahon kemasozligi etakchi davlatlari
hisoblanadi.

Nuqtalar o'rniga mos raqamlarni qo'ying.

A. Elektrotexnika buyumlarini aniqlang? _____

B. Elektronika buyumlarini aniqlang? _____

1) Kompyuter 2) Televizor 3) Konditsioner 4) Noutbook 5)
Telefon 6) DVD 7) Radio 8) Muzlatgich 9) Elektrchoynak

**Rasmda berilgan Asaka avtomobilsozlik ishlab chiqarishga
hududlar qaysi ehtiyoj qismlariini yetkazib berishini aniqlang
va javob qismiga yozing.**

Javob:

No	Viloyatlar korxonalari	Javob raqamlari
1	Xorazm	
2	Buxoro	
3	Namangan	
4	Toshkent	

Quyida berilagan fikrlarning qaysilari to'g'ri?

- A)Kometalar olamda okeandagi ballqlar kabi suzib yuradi
- B)Sahroi Kabir eng katta cho'l
- V)Tripoli dunyodagi eng sovuq joy
- S)Pingvin Shimoliy Muz okeanida yashaydi
- D)Yer Merkuriy va Veneradan keyin turadi
- E)Kanar iliq oqim

*Javob-*_____

Quyida berilagan fikrlarning qaysiları to'g'ri?

- A)Kongo daryosida Vitoriya sharsharasi bor
- B)Eng katta sayyora Yer
- V)Eng mitti davlat Vatikan
- S)Dekart-Kant-Laplas gipotezasi
- D) Oyga birinchi Hristofor Kolumb uchgan
- E)Havo bosimi bir hil bo'lgan nuqtalarni birlashtiruvchi chiziqlarga izobara deyiladi.

*Javob-*_____

Quyida berilagan fikrlarning qaysi biri to'g'ri?

- A.Chalacho'l va cho'llarda o'simlik bilan qo'langan, aholi yashaydigan obod joy-voha.
- V.Mariana botig'i Atlantika okeanida.
- C.Quyoshga eng yaqin kichik sayyora Venera
- D.Oyda kraterlar mavjud
- E.Oyning og'irligi Yer og'irligidan 81,5 marta kam
- F.Quyosh sariq mitti yulduzlar tarkibiga kiradi

*Javob:*_____

**Sayyoralarning Quyosh atrofida joylashish ketma-ketligi
bo'yicha tartib bilan ifodlangan holda tegishli raqamlarni
katakchalarga yozing .**

- 1)Merkuriy; 2)Uran; 3)Yer; 4)Ne'tun 5)Yu'iter; 6)Venera 7)Saturn;
8)Mars;

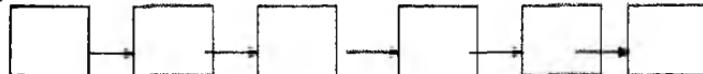
Katta suv aylanish qonuniyatini sxemada ifodalang.

- 1)Materik; 2)okean; 3)atmosfera; 4)havo massalari; 5)buglanish;
6)yoginlar;

**Ko'llarni ekvatordan shimalga qarab ketma ketligi ifodalagan
holda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.**

- 1)Issiqko'l; 2) Onega; 3)Baykal; 4) Balkash; 5)O'lik dengiz 6) Taymir
qorinchasi;

**Sayohatchilarni jahon bo'ylab sayohat yillariga qarab ketma
ketligi ifodalagan holda tegishli raqamlarni kataklarga yozing.**

- 1.J.Kuk; 2.Vasko da Gama 3)M.Maklay; 4) Ibn Battuta 5)Jak iv Kusto 6)
R.Amundsen;

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing

1. Yer 'o'stining nisbatan barqaror, tektonik harakatlarga kam beriladigan yirik, barqaror bo'laklariga.....deyiladi.

Javob: _____

Tushirib qoldirilgan so'zlarni yozing

2. Geografik xaritalarda suv havzalari (okeanlar, dengizlar, ko'llar, daryolar, suv omborlari)ning chuqurliklari bir xil bo'lgan joylarini tutashtiruvchi chiziqlarga.....deyiladi.

Javob: Izobata

Quyoshning tuzilishini tartib bilan belgilang.

- 1.Mantiya
- 2.protuberantslar
- 3.Xromosfera
- 4.Quyosh po'sti
- 5.Yadro
- 6.Ekvator
- 7.Quyosh dog'lari
- 8.Orbita
- 9.Fazalar
- 10.Fotosfera

Javob- _____

O.Yu.Schmidt nazariyasining uch afzalligini toping.

- 1.Galaktikdagи sayyoralar paydo b'lishi tasodifiy emas, qonuniy va muqarrar hodisdir.
- 2.Geografik qobiqning bir-biri bilan uzviy bog'liqligi
- 3.Yer yuzida suvning katta aylanma harakati beziz emas
- 4.Quyosh tizimidagi hamma jismlarning paydo bo'lishi qandaydir yagona jarayondir.
- 5.Quyosh tizimidagi sayyoralarining hozirgi hususiyatlari ularning uzoq davr mobaynida rivojlangan.

6.Yerning shar shaklida ekanligi ham yagona qonuniyat asosida rivojlangan

7.Quyosh tizimidagi hamma asosiy xususiyatlarni yaxshi tushuntirib beradi.

Javob-_____

Quyida berilagan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

A) Magnit meridian bilan geografik meridian orasidagi burchak magnit og'ishi deyiladi.

B) Quruqklining okean ichiga chuqur kirib borgan qismiga orol deyiladi.

V) Quyosh faolligi o'zgarishining davriyligi isbotlangan.

S) Yerdan quyoshgacha bo'lgan masofa 156 mln kilometr

D) **Mutlaq namlik** – 1 m³ havodagi suv bug'i miqdori. O'lchov birligi g/m³, ya'ni 1 m³ havoda necha gramm suv bug'i borligi bilan belgilanadi.

E) **Nisbiy namlik** – 1 m³ havodagi suv bug'i miqdori. O'lchov birligi g/m³, ya'ni 1 m³ havoda necha gramm suv bug'i borligi bilan belgilanadi

A	B	V	S	D	E

Quyida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

A) Hristafor Kolumb San-Salvador oroliga borgan

B) Quyosh nurlari yer yuzasiga 8 minutda yetib keladi

B) Quyoshning tashqi atmosferasi Quyosh do'gi deyiladi.

- S) Quyoshning yer yuziga yaqinlashgan davri fevral oyiga to'g'ri kelaadi.
- D) Quyosh Oyga nisbatan dengiz suvini 2,17 marta kam ko'taradi.
- E) Yer Quyosh bilan birga Galaktika markazi atrofida 200 mln yilda bir marta aylanib chiqishiga Galaktika yili deyiladi.

A	B	V	S	D	E

Quyidagi beriladigan fikrlarning qaysilari to'g'ri bo'lsa "ha", noto'g'ri bo'lsa "yo'q" so'zlarini qo'ying.

- A.Quyosh g'arbdan chiqib sharqqa botadi
- B. Quyoshning tarkibi kislorod bilan vododroddan iborat
- C. Yerning og'irligi atmosferani ushlab turishga qodir.
- D. Quyosh Yerning atrofida bir sutkada bir marta aylanadi
- E.Quyosh chiqayotganda dastlab tog'larning te'asini yoritishi
- F.Osmon bilan yer tutashgan chiziq ufq tekisligi deyiladi

Javob:

A	V	C	D	E	F

Quyosh tarkibidagi asosiy elementlarni keltirilgan qatorni toping?

- A) uran kiremniy
- B)geliy uran
- C)vodorod geliy
- D)Kremniy,magniy

Oyning ichki tuzilishiga xos bo'lgan xususiyatlarni toping?

- A) Yadro, mantiya, oy 'o'sti
- B)Yadro, mantiya, o'zanlar
- S)Yadro, ichki yadro, tashqi yadro
- D)Yadro, mantiya, fotosfera

Oyda qanday rel'yef shakllari mavjud ularni to'ing va quyidagi jadvalga kirititing?

- A)3xil b) 2 xil c)6 xil d) 4 xil e) 5 xil

Quyida berilagan fikrlarning qaysilari to'g'ri?

- A. Arkтика iqlim mintaqasida o'rmonlar qalin o'sadi.
- V. Mo'tadir iqlim mintaqasida keng barkli va aralash o'rmonlar mavjud.
- C. Ekvatorial mintaqadagi cho'llarda sudralib yuruvchilar yashamaydi.
- D.Tundra mintaqasida yogin miqdori 300-400 mm.

Javob:

A	B	C	D

Quyida berilagan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

- A)uch tomoni suv bilan o'ralgan bir tomoni quruqlikka tutashgan joylar yarim orol deb ataladi
- B)ikki tomoni suv bilan o'ralgan bir tomoni quruqlikka tutashgan joylar yarim orol deb ataladi
- V)Dunyo okeani bilan tutashgan tabiiy chuqurlikda joylashgan suvlarga ko'l deyiladi
- S)Dunyo okeani bilan tutashmagan tabiiy chuqurlikda joylashgan suvlarga ko'l deyiladi
- D) **Nisbliy balandlik** – yer yuzasidagi bir joyning boshqa joyga nisbatan balandligi mutloq balandlika aytildi
- E) **Mutloq balandlik** – yer yuzasidagi bir joyning boshqa joyga nisbatan balandligi mutloq balandlika aytildi

A	B	V	S	D	E

Quyida berilgan fikrlarning qaysilari to'g'ri? Javoblar jadvaliga "ha" yoki "yo'q" so'zlarini yozing.

- A) Braziliya Jan Amerikaning maydoni eng katta mamlakati hisoblanadi
- B) Argentina Jan Amerikaning maydoni eng katta mamlakati hisoblanadi V) Janubiy qutbni ilk bor R.Skott zabit etgan
- S) Janubiy qutbni ilk bor R.Amundsen zabit etgan
- D) O'zbekiston shaharcha maqomi aholi soni kamida besh ming kishi bo'lgan, mehnatda band aholining $\frac{2}{3}$ qismi q/xdan boshqa sohalarda band bo'lgan aholi 'unktlariga beriladi
- E) O'zbekiston shaharcha maqomi aholi soni kamida ikki ming kishi bo'lgan, mehnatda band aholining $\frac{2}{3}$ qismi q/xdan boshqa sohalarda band bo'lgan aholi punktlariga beriladi

A	B	V	S	D	E

MUNDARIJA

	So'z boshi	3
	GEOGRAFIYA TA'LIMIDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH STRATEGIYALARI	4
	GEOGRAFIK TESTLAR VA ULARNI O'QUV MAQSADIGA MUVOFIQLIGI	10
	NOSTANDART TESTLAR VA ULARNI O'QUV MAQSADIGA YO'NALTIRILGANLIGI	11
	GEOGRAFIYA FANLARIDAN NOSTANDART TEST TOPSHIRIQLARI	20
	<i>Talabalarning bilishiga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandart test topshiriqlari</i>	20
	<i>Talabalarning tushunishiga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilishi va baholashda foydalaniladigan nostandart test topshiriqlari</i>	36
	<i>Talabalarning blum taksonomiyasini bo'yicha bilimlarni amalda qo'llash o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandart test topshiriqlari</i>	42
	<i>Talabalarning xulosa yasashaga oid o'quv maqsadiga erishilganlik darajasini nazorat qilish va baholashda foydalaniladigan nostandart test topshiriqlari</i>	60

**Maxmudova Manzura Jo'rayevna
Soliyev Elmurod Aliyevich**

GEOGRAFIYADAN NOSTANDART TESTLAR

(uslubiy ko'rsatma)

Mas'ul muharrir:

X.S.Mirzaaxmedov

Texnik muharrir:

B.M.Abduraxmanov

Nashrga ruxsat _____ 2018 yilda berildi. Bichimi 60x84 1/16. Hajmi
3.75 bosma taboq. Adadi 100 nusxa. Bahosi kelishilgan narxda.

